

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра права

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

з освітнього компоненту «Правові механізми захисту прав людини»
до виконання завдань практичних занять, самостійної
та індивідуальної роботи
для здобувачів вищої освіти спеціальності D8 Право на другому
(магістерському) рівні вищої освіти очної (денної) та заочної форми
навчання

РЕКОМЕНДОВАНО
на засіданні кафедри права
(протокол № 02 від 10.09.2026 р.)

ПОГОДЖЕНО
Науково-методичною радою
Державного університету
економіки і технологій
(протокол № 02 від 11.09.2026 р.)

м. Кривий Ріг
2026 р.

Методичні рекомендації з освітнього компоненту «Правові механізми захисту прав людини» до виконання завдань практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи для здобувачів вищої освіти спеціальності D8 Право на другому (магістерському) рівні вищої освіти очної (денної) та заочної форми навчання / Державний університет економіки і технологій, кафедра права ; уклад. Г.М.Устінова-Бойченко; Кривий Ріг. 2026. – 48 с.

Укладач : Г.М. Устінова-Бойченко, к.ю.н., доцент, доцент кафедри права

Відповідальний за випуск: О.А. Теличко, к.ю.н., доцент, завідувачка кафедри права

Методичні рекомендації з освітнього компонента «Правові механізми захисту прав людини» до виконання завдань практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи для здобувачів вищої освіти спеціальності D8 «Право» на другому (магістерському) рівні вищої освіти очної (денної) та заочної форм навчання розроблені з метою поглибленого вивчення національних і міжнародних стандартів у сфері прав людини, дослідження правових механізмів їх реалізації та захисту, а також формування системних знань про міжнародні й національні джерела правового регулювання у відповідній сфері. Особлива увага приділяється діяльності міжнародних і національних інституцій із захисту прав людини, практиці Європейського суду з прав людини, договірних органів Організації Об'єднаних Націй та інших міжнародних правозахисних механізмів, а також особливостям застосування міжнародних стандартів у національній правовій системі. Методичні рекомендації спрямовані на дослідження сучасних проблем забезпечення та захисту прав і свобод людини, аналіз ефективності судових і позасудових механізмів їх захисту, а також набуття здобувачами поглиблених практичних навичок правового аналізу, застосування норм національного й міжнародного права, оцінювання ефективності засобів правового захисту та розроблення обґрунтованих правових рішень у складних професійних ситуаціях.

Методичні рекомендації містить перелік питань, що виносяться на обговорення, відповідно до тем практичного заняття, самостійної та індивідуальної роботи, перелік рекомендованої літератури.

ЗМІСТ

1. Вступ
2. Перелік завдань для підготовки до практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти.
3. Завдання для підсумкового контролю.
4. Поточне та підсумкове оцінювання.
5. Список використаних джерел.

ВСТУП

Метою вивчення освітнього компонента «Правові механізми захисту прав людини» є формування у здобувачів вищої освіти системи знань про національні та міжнародні стандарти у сфері прав людини, правові механізми їх реалізації, охорони й захисту, особливості функціонування національних і міжнародних інституцій із захисту прав людини, а також набуття практичних навичок аналізу законодавства, застосування норм національного та міжнародного права, дослідження правозастосовної практики й використання юридичних засобів захисту порушених прав і свобод людини.

Завданням освітнього компонента є формування у здобувачів вищої освіти вміння орієнтуватися в системі національних і міжнародних джерел права у сфері прав людини, аналізувати положення міжнародних договорів та інших правових актів, визначати відповідність національного законодавства міжнародним стандартам захисту прав людини, досліджувати практику Європейського суду з прав людини та інших міжнародних правозахисних інституцій, оцінювати ефективність національних і міжнародних механізмів захисту прав і свобод людини, а також обирати й обґрунтовувати належні правові засоби захисту в конкретних практичних ситуаціях.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Загальні компетентності	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті
Спеціальні (фахові) компетентності	СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності. СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України. СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики

	Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні. СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України. СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.
Програмні результати навчання	ПР1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання. ПР6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи. ПР7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання ПР10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права. ПР11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції..

Практичне заняття № 1

Тема 1. Загальні положення про сутність прав людини

План семінарського заняття

1. Поняття та сутність прав людини.
2. Основні концепції походження та природи прав людини.
3. Ознаки та властивості прав людини.
4. Класифікація прав і свобод людини.
5. Покоління прав людини: поняття та характеристика.
6. Співвідношення прав людини і прав громадянина.
7. Принципи універсальності, невідчужуваності та неподільності прав людини.
8. Обмеження прав людини: підстави, умови та межі.
9. Позитивні та негативні зобов'язання держави у сфері прав людини.

Письмові завдання

Завдання 1.

Розкрийте поняття прав людини та визначте їх основні ознаки. Поясніть, чому права людини вважаються невід'ємними від людської гідності.

Завдання 2.

Охарактеризуйте основні покоління прав людини. Наведіть приклади прав, які належать до кожного покоління.

Завдання 3.

Поясніть зміст принципів універсальності, невідчужуваності, неподільності та взаємозалежності прав людини.

Завдання 4.

Порівняйте негативні та позитивні зобов'язання держави у сфері прав людини. Наведіть приклади.

Завдання 5.

Держава прийняла закон, яким передбачила можливість обмеження певного права людини виключно з міркувань «державної доцільності».

Проаналізуйте, чи може сама по собі державна доцільність бути достатньою підставою для обмеження права людини.

Завдання 6.

Особа стверджує: «Права людини належать тільки громадянам держави».

Дайте юридично обґрунтовану відповідь, розмежувавши поняття «права людини» та «права громадянина».

Завдання 7.

Держава під час надзвичайної ситуації тимчасово обмежила реалізацію окремих прав.

Визначте, за яких умов таке обмеження може бути правомірним.

Завдання 8.

Державний орган не вчинив жодних активних дій для запобігання порушенню права особи іншою приватною особою.

Проаналізуйте, чи може держава нести відповідальність за таку бездіяльність.

Завдання 9.

Підготуйте письмове есе на тему:

«Права людини як основа сучасної правової держави».

Завдання 10.

Поясніть, чи можуть права людини бути абсолютними. Наведіть приклади прав, які допускають обмеження, та прав, обмеження яких є неприпустимим.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацюйте наукові підходи до визначення поняття «права людини» та порівняйте природно-правову і позитивістську концепції їх походження.
2. Складіть схему класифікації прав і свобод людини за основними критеріями: змістом, суб'єктами, можливістю обмеження та характером зобов'язань держави.
3. Підготуйте порівняльну таблицю «Права людини та права громадянина», навівши приклади прав, що належать кожній категорії.
4. Проаналізуйте концепцію поколінь прав людини. Визначте її теоретичне значення та основні дискусійні аспекти.
5. Дослідіть співвідношення принципів універсальності, невідчужуваності, неподільності та взаємозалежності прав людини на прикладах конкретних прав.
6. Проаналізуйте положення Конституції України щодо обмеження прав і свобод людини. Визначте конституційні гарантії проти свавільного втручання держави.
7. На прикладі права на життя, права на повагу до приватного життя або права на свободу та особисту недоторканність охарактеризуйте позитивні й

негативні зобов'язання держави.

8. Підготуйте коротку аналітичну доповідь на тему «Людська гідність як фундаментальна основа прав і свобод людини».

Практичне заняття № 2

Тема 2. Міжнародні стандарти захисту прав людини

План семінарського заняття

1. Поняття міжнародних стандартів прав людини.
2. Універсальні міжнародні стандарти прав людини.
3. Загальна декларація прав людини 1948 року.
4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права.
5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права.
6. Основні міжнародні договори ООН у сфері прав людини.
7. Міжнародні контрольні механізми.
8. Значення міжнародних стандартів для національного законодавства.
9. Імплементация міжнародних стандартів у правову систему України.

Письмові завдання

Завдання 1.

Порівняйте Загальну декларацію прав людини та Міжнародний пакт про громадянські і політичні права.

Визначте їх юридичну природу та значення.

Завдання 2.

Охарактеризуйте систему основних договірних органів ООН у сфері прав людини.

Завдання 3.

Порівняйте міжнародні стандарти захисту громадянських і політичних прав та економічних, соціальних і культурних прав.

Завдання 4.

Розкрийте значення принципу універсальності прав людини в міжнародному праві.

Завдання 5.

Складіть схему:

міжнародний договір → міжнародний контрольний орган → процедура звернення → рішення/висновок → виконання державою.

Завдання 6.

Український суд розглядає справу, у якій національне законодавство не

забезпечує належного захисту права, гарантованого міжнародним договором України.

Поясніть, як суд повинен врахувати міжнародні стандарти.

Завдання 7.

Громадянин вважає, що держава порушила його право, гарантоване міжнародним договором ООН.

Визначте, які міжнародні механізми можуть бути використані для захисту права.

Завдання 8.

Держава посилається на відсутність фінансових ресурсів для невиконання міжнародних зобов'язань у сфері соціальних прав.

Дайте правову оцінку такому аргументу.

Завдання 9.

Держава стверджує, що міжнародні стандарти прав людини не можуть застосовуватися до її громадян без внесення відповідних змін до Конституції.

Оцініть правильність такого твердження.

Завдання 10.

Підготуйте коротку юридичну консультацію щодо значення міжнародних договорів у захисті прав людини в Україні.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацюйте Загальну декларацію прав людини 1948 року та визначте її значення для становлення сучасної міжнародної системи захисту прав людини.
2. Складіть порівняльну таблицю положень Міжнародного пакту про громадянські і політичні права та Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права.
3. Підготуйте схему основних міжнародних договорів ООН у сфері прав людини із зазначенням прав, які вони захищають, і відповідних контрольних органів.
4. Дослідіть порядок подання та розгляду індивідуальних повідомлень до Комітету ООН з прав людини. Визначте основні критерії прийнятності таких повідомлень.
5. Проаналізуйте, як міжнародні договори з прав людини застосовуються в правовій системі України, з урахуванням положень Конституції України та Закону України «Про міжнародні договори України».
6. Оберіть одну з конвенцій ООН у сфері прав людини та підготуйте стислу характеристику її основних положень, контрольного механізму й значення для України.

7. Дослідіть роль зауважень загального порядку договірних органів ООН у тлумаченні міжнародних стандартів прав людини.

8. Підготуйте аналітичну довідку на тему «Міжнародні стандарти прав людини як орієнтир удосконалення національного законодавства України».

Практичне заняття № 3

Тема 3. Регіональні (європейські) стандарти та механізм захисту прав людини

План семінарського заняття

1. Європейська система захисту прав людини.
2. Рада Європи та її роль у захисті прав людини.
3. Європейська конвенція з прав людини.
4. Протоколи до Конвенції та їх значення.
5. Європейський суд з прав людини: правовий статус.
6. Юрисдикція та компетенція ЄСПЛ.
7. Умови прийнятності індивідуальної заяви.
8. Процедура розгляду справи ЄСПЛ.
9. Виконання рішень ЄСПЛ та їх значення для України.

Письмові завдання

Завдання 1.

Охарактеризуйте Європейську конвенцію з прав людини як міжнародний договір.

Завдання 2.

Охарактеризуйте юрисдикцію Європейського суду з прав людини.

Завдання 3.

Розкрийте зміст принципу субсидіарності в діяльності ЄСПЛ.

Завдання 4.

Особа вважає, що український суд порушив її право на справедливий суд. Визначте, які умови повинні бути виконані перед зверненням до ЄСПЛ.

Завдання 5.

Поясніть значення практики ЄСПЛ для правової системи України.

Завдання 6.

Складіть покрокову схему звернення особи до ЄСПЛ.

Завдання 7.

Заявник звернувся до ЄСПЛ, не використавши передбачені національним законодавством ефективні засоби юридичного захисту.

Проаналізуйте можливість прийняття такої заяви.

Завдання 8.

Національний суд ухвалив рішення, яке, на думку особи, порушує Конвенцію.

Поясніть, чому ЄСПЛ не є «четвертою інстанцією» та які межі його повноважень.

Завдання 9.

Підберіть одне рішення ЄСПЛ проти України та проаналізуйте:

1. обставини справи;
2. порушене право;
3. позицію Суду;
4. правові наслідки рішення.

Завдання 10.

Підготуйте юридичну консультацію особі, яка має намір звернутися до ЄСПЛ після остаточного рішення національного суду.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацюйте Європейську конвенцію з прав людини та складіть таблицю основних прав і свобод, гарантованих Конвенцією та протоколами до неї.
2. Підготуйте порівняльну характеристику Ради Європи та Європейського Союзу з погляду їхньої ролі у забезпеченні й захисті прав людини.
3. Дослідіть критерії прийнятності індивідуальної заяви до ЄСПЛ. Складіть алгоритм попередньої оцінки можливості звернення до Суду.
4. Знайдіть у базі HUDOC одне рішення ЄСПЛ щодо України та підготуйте його аналіз за такими критеріями: обставини справи, зміст заявленого порушення, правова позиція Суду та значення рішення.
5. Проаналізуйте принцип субсидіарності та межі повноважень ЄСПЛ. Поясніть, чому Суд не здійснює повторного розгляду справи як «четверта інстанція».
6. Дослідіть процедуру виконання рішень ЄСПЛ і визначте роль Комітету міністрів Ради Європи в цьому процесі.
7. Порівняйте індивідуальний механізм захисту за Європейською конвенцією з прав людини та механізм колективних скарг за Європейською соціальною хартією.
8. Підготуйте юридичну пам'ятку для громадян «Що необхідно знати перед зверненням до Європейського суду з прав людини».

Практичне заняття № 4

Тема 4. Механізм захисту прав людини в діяльності ООН

План семінарського заняття

1. ООН як універсальна система захисту прав людини.
2. Рада ООН з прав людини.
3. Верховний комісар ООН з прав людини.
4. Договірні органи ООН.
5. Комітет ООН з прав людини.
6. Спеціальні процедури Ради ООН з прав людини.
7. Універсальний періодичний огляд.
8. Індивідуальні повідомлення до договірних органів.
9. Значення механізмів ООН для захисту прав людини в Україні.

Письмові завдання

Завдання 1.

Порівняйте Раду ООН з прав людини та договірні органи ООН.

Завдання 2.

Охарактеризуйте Універсальний періодичний огляд як механізм міжнародного контролю.

Завдання 3.

Охарактеризуйте систему спеціальних процедур Ради ООН з прав людини.

Завдання 4.

Порівняйте механізми захисту прав людини ООН та Ради Європи.

Завдання 5.

Складіть схему договірного механізму ООН:

порушення права → національний захист → міжнародне звернення → розгляд → позиція Комітету → виконання/імплементація.

Завдання 6.

Громадянин України стверджує, що його право, гарантоване Міжнародним пактом про громадянські і політичні права, було порушено. Визначте можливість подання індивідуального повідомлення до Комітету ООН з прав людини.

Завдання 7.

Поясніть, яке значення для України мають рекомендації, надані в межах УПО.

Завдання 8.

Особа повідомляє про систематичне порушення певного права в державі.

Поясніть, який механізм ООН може бути використаний для привернення міжнародної уваги до проблеми.

Завдання 9.

Визначте переваги та недоліки звернення особи до ЄСПЛ та до договірного органу ООН.

Завдання 10.

Підготуйте юридичну консультацію щодо можливостей міжнародного захисту права людини через механізми ООН.

Завдання для самостійної роботи

1. Складіть структурну схему системи ООН у сфері захисту прав людини, зазначивши функції основних органів та інституцій.
2. Порівняйте повноваження Ради ООН з прав людини та договірних органів ООН. Визначте відмінності між їхніми функціями й процедурами.
3. Дослідіть механізм Універсального періодичного огляду. На прикладі України проаналізуйте рекомендації, надані державі, та визначте основні напрями їх виконання.
4. Підготуйте характеристику спеціальних процедур Ради ООН з прав людини, включно з діяльністю спеціальних доповідачів і робочих груп.
5. Оберіть один договірний орган ООН та складіть схему його діяльності: міжнародний договір, компетенція, процедури моніторингу та форми реагування.
6. Проаналізуйте можливості й обмеження індивідуальних повідомлень до договірних органів ООН порівняно із заявами до ЄСПЛ.
7. Дослідіть роль Управління Верховного комісара ООН з прав людини в моніторингу ситуації з правами людини та наданні допомоги державам.
8. Підготуйте аналітичну довідку «Значення механізмів ООН для документування порушень прав людини та вдосконалення національних механізмів захисту в Україні».

Практичне заняття №5

Тема 5. Захист прав людини в умовах збройного конфлікту

План семінарського заняття

1. Поняття збройного конфлікту та його види.
2. Міжнародне гуманітарне право та міжнародне право прав людини.
3. Співвідношення норм МГП та міжнародного права прав людини.
4. Захист цивільного населення під час збройного конфлікту.
5. Заборона катувань та жорстокого поводження.
6. Захист військовополонених та інших осіб, які перебувають під владою сторони конфлікту.
7. Захист дітей, жінок та інших вразливих категорій.
8. Міжнародні механізми відповідальності за порушення прав людини під час збройного конфлікту.
9. Механізми захисту прав людини в умовах війни в Україні.

Письмові завдання

Завдання 1.

Порівняйте міжнародне гуманітарне право та міжнародне право прав людини. Визначте їх спільні риси та відмінності.

Завдання 2.

Розкрийте принцип розрізнення як один із основних принципів міжнародного гуманітарного права.

Завдання 3.

Охарактеризуйте особливості захисту цивільного населення під час міжнародного збройного конфлікту.

Завдання 4.

Під час збройного конфлікту цивільний об'єкт був атакований.

Визначте, які обставини необхідно встановити для юридичної оцінки правомірності атаки.

Завдання 5.

Охарактеризуйте заборону катувань у міжнародному праві прав людини та міжнародному гуманітарному праві.

Завдання 6.

Поясніть особливості захисту прав людини в умовах воєнного стану.

Завдання 7.

Військовий підрозділ розмістився в безпосередній близькості до цивільного об'єкта.

Проаналізуйте можливі правові наслідки такої ситуації.

Завдання 8.

Цивільна особа була затримана стороною конфлікту.

Визначте основні міжнародно-правові гарантії поведінки з такою особою.

Завдання 9.

Особа заявляє про катування під час перебування під контролем представників держави.

Визначте, які механізми захисту можуть бути використані на національному та міжнародному рівнях.

Завдання 10.

Підготуйте правовий алгоритм дій цивільної особи, права якої були порушені внаслідок воєнних дій.

Передбачте можливості національного та міжнародного захисту.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацюйте основні положення Женевських конвенцій 1949 року та визначте їхнє значення для захисту осіб під час збройного конфлікту.
2. Складіть порівняльну таблицю «Міжнародне гуманітарне право та міжнародне право прав людини», визначивши їхні спільні риси, відмінності й особливості одночасного застосування.
3. Проаналізуйте принципи розрізнення, пропорційності та запобіжних заходів під час нападу. Наведіть приклади їх застосування до конкретних ситуацій.
4. Дослідіть міжнародно-правові гарантії захисту цивільного населення, військовополонених та осіб, позбавлених свободи у зв'язку зі збройним конфліктом.
5. Підготуйте схему міжнародних механізмів розслідування та притягнення до відповідальності за серйозні порушення міжнародного гуманітарного права.
6. Проаналізуйте співвідношення заборони катувань за міжнародним правом прав людини та міжнародним гуманітарним правом. Визначте обов'язки держави щодо розслідування відповідних повідомлень.
7. Дослідіть особливості захисту дітей, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих категорій населення під час збройного конфлікту.
8. Підготуйте інформаційну пам'ятку «Документування можливих порушень прав людини під час війни: значення доказів і правові механізми захисту».

Практичне заняття №6

Тема 6. Інші регіональні системи захисту прав людини

План семінарського заняття

1. Поняття регіональних систем захисту прав людини.
2. Міжамериканська система захисту прав людини.
3. Африканська система захисту прав людини і народів.
4. Арабська регіональна система захисту прав людини.
5. Механізми захисту прав людини в Азійсько-Тихоокеанському регіоні.
6. Міжамериканська комісія з прав людини.
7. Міжамериканський суд з прав людини.
8. Африканська комісія та Африканський суд з прав людини і народів.
9. Порівняльна характеристика регіональних механізмів захисту прав людини.

Письмові завдання

Завдання 1.

Порівняйте європейську та міжамериканську системи захисту прав людини.

Завдання 2.

Охарактеризуйте Міжамериканську комісію з прав людини та Міжамериканський суд з прав людини.

Завдання 3.

Охарактеризуйте африканську систему захисту прав людини.

Завдання 4.

Дослідіть особливості захисту колективних прав у африканській системі.

Завдання 5.

Складіть порівняльну таблицю:

Критерій	Європейська	Міжамериканська	Африканська
Основний договір			
Контрольний орган			
Суд			
Індивідуальні звернення			
Особливості			

Завдання 6.

Поясніть, які переваги має існування регіональних механізмів порівняно з універсальним механізмом ООН.

Завдання 7.

Змодельуйте ситуацію порушення права людини державою та визначте можливий механізм його захисту в міжамериканській системі.

Завдання 8.

Порівняйте Європейську конвенцію з Африканською хартією прав людини і народів.

Завдання 9.

Поясніть, чим підхід до прав народів відрізняється від традиційного підходу до індивідуальних прав людини.

Завдання 10.

Зробіть висновок щодо можливості використання досвіду інших регіональних систем для вдосконалення механізмів захисту прав людини в Україні.

Завдання для самостійної роботи

1. Складіть порівняльну таблицю європейської, міжамериканської та африканської систем захисту прав людини за критеріями: основні міжнародні договори, контрольні органи, судові інституції, процедури звернення та юридичне значення результатів розгляду.
2. Дослідіть компетенцію Міжамериканської комісії з прав людини та Міжамериканського суду з прав людини. Визначте особливості їхньої взаємодії.
3. Проаналізуйте положення Африканської хартії прав людини і народів щодо індивідуальних і колективних прав, а також обов'язків людини.
4. Дослідіть особливості захисту прав людини в межах Ліги арабських держав. Визначте роль Арабської хартії прав людини та її контрольного механізму.
5. Охарактеризуйте підходи до захисту прав людини в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Розгляньте діяльність АСЕАН у цій сфері.
6. Оберіть одну справу з практики Міжамериканського суду з прав людини або Африканського суду з прав людини і народів та підготуйте її стислий правовий аналіз.
7. Визначте переваги й обмеження регіональних систем порівняно з універсальними механізмами ООН.
8. Підготуйте аналітичну записку на тему «Можливості використання досвіду інших регіональних систем для вдосконалення механізмів захисту прав людини в Україні».

Практичне заняття №7

Тема 7. Національні механізми захисту прав людини

План семінарського заняття

1. Поняття та система національних механізмів захисту прав людини.
2. Конституційні гарантії прав і свобод людини в Україні.
3. Судовий захист прав людини.
4. Конституційний Суд України.
5. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.
6. Адміністративний порядок захисту прав людини.
7. Право на звернення та доступ до публічної інформації.
8. Безоплатна правнича допомога.
9. Взаємодія національних та міжнародних механізмів захисту прав людини.

Письмові завдання

Завдання 1.

Систематизуйте основні національні механізми захисту прав людини в Україні.

Завдання 2.

Охарактеризуйте роль суду як основного механізму захисту прав людини.

Завдання 3.

Охарактеризуйте конституційну юрисдикцію та роль Конституційного Суду України у захисті прав людини.

Завдання 4.

Охарактеризуйте правовий статус Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Завдання 5.

Порівняйте судовий, адміністративний та позасудовий механізми захисту прав людини.

Завдання 6.

Державний орган прийняв рішення, яке особа вважає незаконним.

Визначте можливі способи його оскарження та захисту порушеного права.

Завдання 7.

Підготуйте алгоритм дій особи від моменту порушення права до отримання остаточного судового рішення.

Завдання 8.

Особа вважає, що закон, застосований у її остаточному судовому рішенні, не відповідає Конституції України.

Визначте можливий механізм захисту.

Завдання 9.

Громадянин вважає, що державний орган порушив його право та не реагує на його звернення.

Підготуйте алгоритм звернення до Уповноваженого.

Завдання 10.

Особа не має коштів для оплати послуг адвоката.

Визначте можливості отримання безоплатної правничої допомоги та її значення для забезпечення доступу до правосуддя.

Завдання для самостійної роботи

1. Складіть схему системи національних механізмів захисту прав людини в Україні, розмежувавши судові, адміністративні, конституційні та позасудові засоби.
2. Проаналізуйте конституційні гарантії прав і свобод людини в Україні та визначте значення статей 55, 64 і 129 Конституції України для їх захисту.
3. Дослідіть повноваження Конституційного Суду України у сфері захисту прав людини, зокрема порядок подання конституційної скарги та умови її прийнятності.
4. Підготуйте порівняльну характеристику судового й адміністративного порядків оскарження рішень, дій або бездіяльності органів публічної влади.
5. Проаналізуйте правовий статус Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та визначте основні напрями його діяльності.
6. Дослідіть механізми забезпечення права на доступ до публічної інформації та порядок оскарження неправомірної відмови в її наданні.
7. Опрацюйте законодавство про безоплатну правничу допомогу й визначте категорії осіб, які мають право на безоплатну первинну та вторинну правничу допомогу.
8. Підготуйте покрокову юридичну пам'ятку «Дії особи в разі порушення її права органом державної влади: від первинного звернення до можливого міжнародного захисту».

Практичне заняття № 8

Тема 8. Альтернативні механізми захисту прав людини

План семінарського заняття

1. Поняття та сутність альтернативних механізмів захисту прав людини.
2. Позасудові способи захисту прав.
3. Медіація як спосіб вирішення спорів.
4. Переговори та примирення.
5. Омбудсманські механізми.
6. Альтернативне вирішення спорів.
7. Парламентські та громадські механізми контролю.
8. Правозахисні організації та їх роль у захисті прав людини.
9. Переваги та обмеження альтернативних механізмів захисту прав людини.

Письмові завдання

Завдання 1.

Розкрийте поняття альтернативних механізмів захисту прав людини.
Визначте їх основні ознаки.

Завдання 2.

Охарактеризуйте медіацію як альтернативний механізм захисту прав.
Визначте її принципи та переваги.

Завдання 3.

Порівняйте переговори, медіацію, примирення та судовий розгляд.

Завдання 4.

Охарактеризуйте роль громадських правозахисних організацій у захисті прав людини.

Завдання 5.

Порівняйте судові та альтернативні механізми захисту прав людини за такими критеріями:

- доступність;
- тривалість;
- вартість;
- конфіденційність;
- обов'язковість результату;
- можливість примусового виконання.

Завдання 6.

Між двома особами виник цивільно-правовий спір. Обидві сторони бажають уникнути тривалого судового процесу.

Запропонуйте можливі альтернативні способи вирішення спору та обґрунтуйте вибір найбільш доцільного.

Завдання 7.

Сторони трудового спору не можуть домовитися щодо умов припинення трудового конфлікту.

Розробіть алгоритм використання медіації для врегулювання спору.

Завдання 8.

Сторони конфлікту погодилися на медіацію, але одна зі сторін відмовилася виконувати досягнуту домовленість.

Проаналізуйте можливі правові наслідки та способи захисту прав іншої сторони.

Завдання 9.

Особа не може самотійно захистити своє право через складність процедури.

Визначте, яку допомогу можуть надати правозахисні організації та які межі їх діяльності.

Завдання 10.

Підготуйте юридичну консультацію особі, яка звернулася із питанням:

«Чи завжди для захисту порушеного права необхідно звертатися до суду?»

Наведіть щонайменше п'ять можливих механізмів захисту та визначте, у яких випадках кожен із них доцільний.

Завдання для самостійної роботи

1. Складіть порівняльну таблицю переговорів, медіації, примирення, звернення до омбудсмана та судового розгляду за критеріями доступності, тривалості, вартості, конфіденційності й юридичних наслідків.

2. Дослідіть принципи медіації та визначте категорії спорів, у яких її застосування може бути доцільним.

3. Підготуйте алгоритм організації медіації: від отримання згоди сторін до оформлення результатів і визначення можливих способів виконання домовленостей.

4. Проаналізуйте роль громадських правозахисних організацій у документуванні порушень прав людини, правовому інформуванні, наданні допомоги та взаємодії з державними й міжнародними інституціями.

5. Дослідіть можливості й обмеження звернення до омбудсмана як

позасудового засобу захисту прав людини.

6. Розгляньте правові наслідки невиконання домовленості, досягнутої за результатами медіації. Визначте, які обставини впливають на можливість її примусового виконання.

7. Підготуйте модель врегулювання конфлікту за допомогою переговорів або медіації, визначивши інтереси сторін, можливі варіанти домовленості та ризики обраного способу.

8. Напишіть аналітичне есе на тему «Альтернативні механізми захисту прав людини: можливості, межі та співвідношення із судовим захистом».

Завдання для підсумкового контролю.

Тема 1. Загальні положення про сутність прав людини

1. Що є основною ознакою прав людини в сучасному праворозумінні?
 - А. Вони надаються виключно державою за власним розсудом.
 - Б. Вони належать людині від народження та ґрунтуються на її гідності.
 - В. Вони належать лише громадянам певної держави.
 - Г. Вони виникають виключно після ухвалення спеціального закону.
2. Який принцип означає, що права людини належать усім людям незалежно від їхнього громадянства, походження чи інших ознак?
 - А. Принцип взаємності.
 - Б. Принцип територіальності.
 - В. Принцип універсальності.
 - Г. Принцип субсидіарності.
3. Яке твердження найточніше розкриває принцип невідчужуваності прав людини?
 - А. Права людини не можуть бути довільно відібрані або скасовані державою.
 - Б. Права людини можуть належати лише особам із повною цивільною дієздатністю.
 - В. Людина може передати всі свої права іншій особі за договором.
 - Г. Права людини існують лише за умови їх закріплення в Конституції.
4. Яке з наведених прав належить до громадянських (особистих) прав людини?
 - А. Право на соціальне забезпечення.
 - Б. Право на працю.
 - В. Право на освіту.
 - Г. Право на свободу та особисту недоторканність.
5. Що означає принцип неподільності прав людини?
 - А. Усі права людини мають однаковий механізм судового захисту.
 - Б. Громадянські та політичні права є важливішими за соціальні й економічні.
 - В. Усі категорії прав людини є взаємопов'язаними та мають розглядатися як єдине ціле.
 - Г. Держава зобов'язана забезпечувати лише ті права, які не потребують фінансування.
6. Яке зобов'язання держави передусім відповідає негативному обов'язку у сфері прав людини?
 - А. Не втручатися без належних підстав у здійснення людиною її прав.
 - Б. Створити систему соціального страхування.
 - В. Забезпечити фінансування державної освіти.
 - Г. Організувати систему безоплатної правничої допомоги.
7. Що передбачає позитивний обов'язок держави щодо захисту прав людини?
 - А. Повну заборону будь-яких обмежень прав людини.
 - Б. Обов'язок держави утримуватися від будь-яких дій у приватній сфері.
 - В. Надання державі необмеженої свободи розсуду.

Г. Вжиття необхідних заходів для забезпечення прав людини та її захисту від порушень, зокрема з боку інших осіб.

8. Який підхід найточніше характеризує принцип рівності та недискримінації?

А. Будь-яка відмінність у правовому регулюванні автоматично є дискримінацією.

Б. Особи в однакових або подібних ситуаціях мають отримувати рівне ставлення, якщо немає об'єктивного й розумного виправдання для відмінностей.

В. Рівність означає заборону враховувати будь-які індивідуальні потреби.

Г. Принцип рівності застосовується виключно до громадян однієї держави.

9. Яке твердження щодо обмеження прав людини є найбільш правильним?

А. Будь-яке обмеження прав людини є незаконним.

Б. Держава може обмежувати будь-яке право за власним рішенням.

В. Обмеження допустиме лише за наявності передбачених правом підстав і з дотриманням відповідних вимог, зокрема законності та пропорційності.

Г. Обмеження прав не потребує обґрунтування під час надзвичайних обставин.

10. Яке значення має людська гідність у системі прав людини?

А. Вона є фундаментальною цінністю, що обґрунтовує визнання та повагу до прав і свобод людини.

Б. Вона стосується виключно честі та ділової репутації.

В. Вона має значення лише в цивільно-правових відносинах.

Г. Вона є категорією, яка не впливає на тлумачення правових норм.

Тема 2. Міжнародні стандарти захисту прав людини

1. Який міжнародний документ був ухвалений Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 року?

А. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права.

Б. Статут Ради Європи.

В. Загальна декларація прав людини.

Г. Європейська конвенція з прав людини.

2. Які два міжнародні договори разом із Загальною декларацією прав людини традиційно утворюють основу Міжнародного білля про права людини?

А. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права та Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права.

Б. Женевські конвенції та Конвенція про статус біженців.

В. Європейська конвенція з прав людини та Європейська соціальна хартія.

Г. Конвенція про права дитини та Конвенція про права осіб з інвалідністю.

3. Яка основна відмінність між міжнародним договором і декларацією, ухваленою міжнародною організацією?

А. Декларація завжди має вищу юридичну силу, ніж міжнародний договір.

Б. Міжнародний договір не потребує згоди держави на обов'язковість.

В. Декларації не можуть впливати на розвиток міжнародного права.

Г. Міжнародний договір зазвичай створює юридичні зобов'язання для держав, які погодилися бути ним зв'язаними, тоді як декларація сама по собі не завжди є

юридично обов'язковою.

4. Який міжнародний договір спрямований на захист громадянських і політичних прав?

А. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права.

Б. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права.

В. Європейська соціальна хартія.

Г. Конвенція МОП № 100 про рівну винагороду.

5. Який орган здійснює моніторинг виконання державами-учасницями Міжнародного пакту про громадянські і політичні права?

А. Європейський суд з прав людини.

Б. Міжнародний суд ООН.

В. Комітет ООН з прав людини.

Г. Європейський комітет з соціальних прав.

6. Який принцип міжнародного захисту прав людини передбачає, що міжнародні механізми зазвичай доповнюють національні засоби захисту, а не автоматично замінюють їх?

А. Субсидіарність.

Б. Ретроактивність.

В. Територіальна цілісність.

Г. Дипломатичний імунітет.

7. Який документ установлює міжнародні стандарти захисту прав дитини?

А. Конвенція про статус біженців 1951 року.

Б. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок.

В. Конвенція проти катувань.

Г. Конвенція ООН про права дитини 1989 року.

8. Яка конвенція спрямована на запобігання катуванням та іншим жорстоким, нелюдським або таким, що принижують гідність, видам поведження чи покарання?

А. Конвенція про права осіб з інвалідністю.

Б. Конвенція ООН проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження і покарання.

В. Конвенція про захист усіх осіб від насильницьких зникнень.

Г. Конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації.

9. Яке значення мають зауваження загального порядку договірних органів ООН?

А. Вони автоматично скасовують національні закони.

Б. Вони є рішеннями національних судів.

В. Вони містять авторитетні тлумачення положень відповідних міжнародних договорів і допомагають визначати зміст зобов'язань держав.

Г. Вони замінюють міжнародні договори.

10. Яка умова зазвичай є необхідною для подання індивідуального повідомлення до договірного органу ООН за відповідною процедурою?

А. Наявність передбаченої відповідним договором або протоколом

компетенції органу щодо держави та дотримання встановлених критеріїв прийнятності, зокрема, як правило, вичерпання доступних внутрішніх засобів захисту.

Б. Попереднє отримання дозволу від Генеральної Асамблеї ООН.

В. Обов'язкова наявність громадянства держави, проти якої подається повідомлення.

Г. Попереднє звернення до Міжнародного суду ООН.

Тема 3. Регіональні (європейські) стандарти та механізм захисту прав людини

1. Який міжнародний договір є основою системи захисту прав людини в межах Ради Європи?

А. Договір про Європейський Союз.

Б. Європейська конвенція з прав людини 1950 року.

В. Північноатлантичний договір.

Г. Договір про функціонування Європейського Союзу.

2. Який орган уповноважений розглядати індивідуальні заяви про порушення прав, гарантованих Європейською конвенцією з прав людини?

А. Європейський парламент.

Б. Європейська комісія.

В. Європейський комітет з соціальних прав.

Г. Європейський суд з прав людини.

3. Яке значення має принцип субсидіарності в практиці ЄСПЛ?

А. Первинна відповідальність за забезпечення прав людини покладається на держави, а міжнародний контроль доповнює національний захист.

Б. ЄСПЛ замінює національні суди в усіх справах про права людини.

В. Держави самостійно визначають, чи виконувати рішення ЄСПЛ.

Г. Індивідуальні заяви розглядаються лише після звернення до ООН.

4. Який орган контролює виконання остаточних рішень ЄСПЛ?

А. Європейська комісія.

Б. Європейський парламент.

В. Комітет міністрів Ради Європи.

Г. Європейський комітет з соціальних прав.

5. Який документ Європейського Союзу містить каталог основних прав і свобод та має юридичну силу, рівну установчим договорам ЄС, у межах сфери застосування права Союзу?

А. Європейська соціальна хартія.

Б. Хартія основних прав Європейського Союзу.

В. Загальна декларація прав людини.

Г. Європейська конвенція про громадянство.

6. Який орган здійснює контроль за дотриманням державами-учасницями Європейської соціальної хартії?

А. Європейський суд з прав людини.

Б. Європейський парламент.

В. Суд Європейського Союзу.

Г. Європейський комітет з соціальних прав.

7. Яке твердження правильно розмежовує Раду Європи та Європейський Союз?

А. Це одна міжнародна організація з різними назвами.

Б. Рада Європи є судовим органом Європейського Союзу.

В. Це окремі організації з різним складом, правовою основою та механізмами захисту прав людини.

Г. Європейський Союз здійснює виключно контроль за виконанням рішень ЄСПЛ.

8. За якої умови ЄСПЛ зазвичай може розглянути індивідуальну заяву по суті?

А. Після вичерпання ефективних національних засобів юридичного захисту та дотримання інших критеріїв прийнятності, зокрема чотиримісячного строку звернення.

Б. Одразу після виникнення будь-якого конфлікту з органом влади, без звернення до національних органів.

В. Лише за умови підтримки заяви урядом відповідної держави.

Г. Виключно після розгляду справи Комітетом ООН з прав людини.

9. Яке право гарантоване статтею 3 Європейської конвенції з прав людини?

А. Право на вільні вибори.

Б. Право на освіту.

В. Право на повагу до приватного і сімейного життя.

Г. Заборона катування та нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання.

10. Який механізм Європейської соціальної хартії дає змогу визначеним організаціям подавати скарги на недотримання її положень державами, що прийняли відповідну процедуру?

А. Процедура попереднього висновку Суду ЄС.

Б. Процедура колективних скарг до Європейського комітету з соціальних прав.

В. Індивідуальна заява до ЄСПЛ за статтею 34 Конвенції.

Г. Звернення до Комітету міністрів щодо будь-якого індивідуального спору без спеціальних умов.

Тема 4. Механізм захисту прав людини в діяльності ООН

1. Який головний орган ООН має загальну компетенцію щодо обговорення питань прав людини та ухвалення рекомендацій у межах своїх повноважень?

А. Міжнародний суд ООН.

Б. Рада Безпеки ООН.

В. Генеральна Асамблея ООН.

Г. Міжнародний кримінальний суд.

2. Який орган ООН є міжурядовим органом, безпосередньо уповноваженим розглядати ситуації з правами людини в різних державах та проводити

Універсальний періодичний огляд?

- А. Рада ООН з прав людини.
- Б. Економічна і соціальна рада ООН.
- В. Секретаріат ООН.
- Г. Міжнародна організація праці.

3. Що таке Універсальний періодичний огляд (УПО)?

- А. Процедура розгляду виключно індивідуальних скарг на катування.
- Б. Судовий процес щодо міжнародних злочинів.
- В. Механізм перегляду рішень ЄСПЛ.

Г. Процедура періодичного оцінювання ситуації з правами людини в усіх державах — членах ООН.

4. Які органи називають договірними органами ООН з прав людини?

- А. Органи, утворені виключно рішеннями національних парламентів.
- Б. Комітети незалежних експертів, створені міжнародними договорами з прав людини для контролю за їх виконанням.

В. Національні суди держав — членів ООН.

Г. Міжнародні неурядові організації.

5. Яка функція спеціальних доповідачів Ради ООН з прав людини?

- А. Ухвалення обов'язкових для всіх держав судових рішень.
- Б. Призначення покарань посадовим особам держав.
- В. Дослідження визначених тематичних або країнових питань, підготовка доповідей і взаємодія з державами щодо правозахисних проблем.
- Г. Заміна національних омбудсманів.

6. Яка особливість процедури індивідуальних повідомлень до Комітету ООН з прав людини?

А. Вона можлива за наявності відповідної міжнародно-правової згоди держави та дотримання встановлених умов прийнятності.

Б. Вона автоматично доступна проти будь-якої держави світу.

В. Вона стосується виключно порушень соціально-економічних прав.

Г. Вона передбачає обов'язкове попереднє звернення до Міжнародного суду ООН.

7. Який орган ООН контролює виконання державами Конвенції проти катувань?

- А. Комітет з прав дитини.
- Б. Комітет з ліквідації дискримінації щодо жінок.
- В. Комітет з прав людини.
- Г. Комітет проти катувань.

8. Який механізм передбачає розгляд державами питань про виконання міжнародних зобов'язань у сфері прав людини та надання рекомендацій державі, що проходить огляд?

- А. Процедура розгляду позовів Міжнародним судом ООН.
- Б. Універсальний періодичний огляд.

В. Процедура видачі ордерів на арешт Міжнародним кримінальним судом.

Г. Процедура розгляду апеляцій на рішення національних судів.

9. Чим відрізняється Міжнародний суд ООН від договірних органів ООН з прав людини?

А. Міжнародний суд ООН розглядає будь-які індивідуальні скарги проти держав.

Б. Договірні органи є судами загальної юрисдикції.

В. Міжнародний суд ООН вирішує правові спори між державами та надає консультативні висновки, тоді як договірні органи контролюють виконання конкретних договорів з прав людини.

Г. Міжнародний суд ООН є структурним підрозділом ЄСПЛ.

10. Яке значення мають рекомендації договірних органів ООН за результатами розгляду індивідуальних повідомлень?

А. Вони є авторитетним міжнародним тлумаченням і вказують на необхідні заходи захисту, хоча їхній правовий статус не тотожний обов'язковому судовому рішенню міжнародного суду.

Б. Вони автоматично скасовують національні нормативно-правові акти.

В. Вони завжди мають силу вироку міжнародного кримінального суду.

Г. Вони не мають жодного значення для оцінювання виконання державою міжнародних зобов'язань.

Тема 5. Захист прав людини в умовах збройного конфлікту

1. Які галузі міжнародного права передусім регулюють захист осіб під час збройного конфлікту?

А. Виключно міжнародне торговельне право та міжнародне приватне право.

Б. Міжнародне гуманітарне право та міжнародне право прав людини.

В. Виключно право Європейського Союзу.

Г. Лише національне кримінальне право.

2. Яке основне призначення міжнародного гуманітарного права?

А. Заборонити будь-яке застосування сили за всіх обставин.

Б. Визначити порядок вступу держав до міжнародних організацій.

В. Урегулювати виключно питання післявоєнної відбудови.

Г. Обмежити засоби й методи ведення війни та захистити осіб, які не беруть або перестали брати участь у бойових діях.

3. Який принцип міжнародного гуманітарного права вимагає розрізняти цивільних осіб і комбатантів, а також цивільні об'єкти й військові цілі?

А. Принцип взаємності.

Б. Принцип невторчання.

В. Принцип розрізнення.

Г. Принцип дипломатичного імунітету.

4. Яке твердження щодо цивільних осіб під час збройного конфлікту є правильним?

А. Вони користуються захистом від небезпек, що виникають унаслідок

воєнних операцій, і не можуть бути об'єктом нападу, якщо та доти, доки безпосередньо не беруть участі в бойових діях.

Б. Вони автоматично втрачають захист у разі перебування поблизу військового об'єкта.

В. Вони можуть бути об'єктом нападу, якщо це полегшує досягнення військової мети.

Г. Вони не захищені міжнародним правом на території окупованої держави.

5. Яке твердження щодо відступу від зобов'язань за Європейською конвенцією з прав людини під час війни або іншої суспільної небезпеки, що загрожує життю нації, є правильним?

А. Війна автоматично припиняє дію Конвенції.

Б. Держава може відступити від будь-якого права без повідомлення Ради Європи.

В. Відступ дозволений виключно за згодою ЄСПЛ у кожній окремій справі.

Г. За умов статті 15 Конвенції допускаються лише заходи, суворо зумовлені гостротою становища, з дотриманням інших вимог цієї статті та невідступних зобов'язань.

6. Яке з наведених прав не допускає відступу за статтею 15 Європейської конвенції з прав людини?

А. Право на свободу мирних зібрань за статтею 11.

Б. Заборона катування за статтею 3.

В. Право на повагу до приватного життя за статтею 8.

Г. Свобода вираження поглядів за статтею 10.

7. Який міжнародний договір містить основні положення про захист військовополонених?

А. Конвенція ООН про права дитини.

Б. Європейська соціальна хартія.

В. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими 1949 року (Третя Женевська конвенція).

Г. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права.

8. Яке твердження щодо захисту прав людини на тимчасово окупованій території є правильним?

А. Міжнародне право прав людини та міжнародне гуманітарне право можуть застосовуватися паралельно відповідно до умов їх застосування.

Б. Міжнародне право прав людини автоматично припиняє дію.

В. Захист прав людини залежить виключно від громадянства особи.

Г. Міжнародне гуманітарне право застосовується лише після завершення окупації.

9. Який злочин належить до категорії воєнних злочинів за міжнародним кримінальним правом?

А. Будь-яке порушення внутрішнього трудового законодавства.

Б. Будь-яке невиконання цивільного договору.

В. Будь-яке порушення правил дорожнього руху.

Г. Умисне спрямування нападу на цивільне населення, яке не бере безпосередньої участі у воєнних діях.

10. Яке першочергове значення має документування й належне збереження доказів можливих порушень прав людини та міжнародного гуманітарного права під час збройного конфлікту?

А. Воно автоматично встановлює вину конкретної особи без судового розгляду.

Б. Воно сприяє перевірці фактів, розслідуванню порушень і подальшому притягненню винних до відповідальності з дотриманням процесуальних гарантій.

В. Воно замінює всі інші засоби правового захисту.

Г. Воно має значення лише для статистики, а не для розслідування.

Тема 6. Інші регіональні системи захисту прав людини

1. Який регіональний міжнародний договір є основою міжамериканської системи захисту прав людини?

А. Африканська хартія прав людини і народів.

Б. Арабська хартія прав людини.

В. Американська конвенція з прав людини 1969 року.

Г. Європейська соціальна хартія.

2. Який орган є судовою інституцією міжамериканської системи захисту прав людини?

А. Міжамериканський суд з прав людини.

Б. Європейський суд з прав людини.

В. Міжнародний суд ООН.

Г. Суд Європейського Союзу.

3. Яка інституція відіграє ключову роль у розгляді петицій про порушення прав людини в межах міжамериканської системи?

А. Європейський комітет з соціальних прав.

Б. Африканський суд з прав людини і народів.

В. Комітет ООН з прав людини.

Г. Міжамериканська комісія з прав людини.

4. Який міжнародний документ є основою африканської регіональної системи захисту прав людини?

А. Американська декларація прав та обов'язків людини.

Б. Африканська хартія прав людини і народів 1981 року.

В. Європейська конвенція з прав людини.

Г. Конвенція СНД про права людини.

5. Яка особливість Африканської хартії прав людини і народів вирізняє її серед багатьох інших регіональних договорів?

А. Вона закріплює виключно права громадян на участь у виборах.

Б. Вона не містить положень про обов'язки людини.

В. Вона визнає не лише індивідуальні права, а й права народів та обов'язки

людини.

Г. Вона регулює лише відносини між державами у сфері торгівлі.

6. Який орган є судовою інституцією африканської системи захисту прав людини?

А. Африканський суд з прав людини і народів.

Б. Міжамериканський суд з прав людини.

В. Європейський суд з прав людини.

Г. Суд Європейського Союзу.

7. Яка організація об'єднує держави Південно-Східної Азії та має міжурядову Комісію з прав людини?

А. Африканський Союз.

Б. Організація американських держав.

В. Ліга арабських держав.

Г. Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН).

8. Яка характеристика Комісії АСЕАН з прав людини (AICHR) є найбільш правильною?

А. Це міжнародний кримінальний суд, який засуджує фізичних осіб.

Б. Це міжурядовий консультативний орган, який сприяє захисту й просуванню прав людини в регіоні, але не є судом для розгляду індивідуальних позовів.

В. Це орган Ради Європи.

Г. Це орган, який виконує рішення ЄСПЛ.

9. Яке твердження найточніше характеризує регіональні системи захисту прав людини?

А. Усі регіональні системи мають ідентичні договори та однакову процедуру розгляду індивідуальних скарг.

Б. Регіональні системи застосовуються лише до економічних прав.

В. Вони враховують особливості відповідних регіонів і можуть передбачати різні механізми контролю, включно з комісіями та судами.

Г. Вони повністю замінюють універсальну систему ООН.

10. Яке значення має порівняльне дослідження різних регіональних систем захисту прав людини?

А. Воно дає змогу зіставляти стандарти й процедури, виявляти ефективні практики та оцінювати можливості вдосконалення національних механізмів захисту.

Б. Воно дозволяє автоматично застосовувати рішення будь-якого регіонального суду в усіх державах світу.

В. Воно скасовує необхідність аналізувати міжнародні договори.

Г. Воно має виключно історичне значення і не впливає на сучасне правозастосування.

Тема 7. Національні механізми захисту прав людини

1. Який нормативно-правовий акт має найвищу юридичну силу в правовій системі України?

А. Закон України «Про судоустрій і статус суддів».

Б. Конституція України.

В. Цивільний кодекс України.

Г. Постанова Кабінету Міністрів України.

2. Який орган здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні?

А. Кабінет Міністрів України.

Б. Верховний Суд.

В. Міністерство юстиції України.

Г. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.

3. Яке основне призначення Конституційного Суду України?

А. Вирішення питань про конституційність визначених Конституцією України актів і здійснення інших повноважень, віднесених до його компетенції.

Б. Розгляд усіх цивільних, кримінальних і адміністративних справ як суд першої інстанції.

В. Здійснення парламентського контролю за діяльністю органів виконавчої влади.

Г. Розгляд індивідуальних заяв до ЄСПЛ.

4. Яке твердження щодо права на судовий захист є правильним?

А. Судовий захист доступний виключно громадянам України.

Б. Суд може відмовити в захисті лише через те, що порушене право не згадане в міжнародних договорах.

В. Кожному гарантується право на судовий захист у порядку, встановленому Конституцією та законами України.

Г. Судовий захист можливий лише після звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

5. Який орган уповноважений здійснювати правосуддя в Україні?

А. Міністерство юстиції України.

Б. Суди, утворені відповідно до Конституції України та законів України.

В. Офіс Президента України.

Г. Національна поліція України.

6. Яка мета системи безоплатної правничої допомоги в Україні?

А. Надання правничої допомоги виключно юридичним особам.

Б. Заміна всіх судових процедур позасудовим розглядом.

В. Представництво держави лише в міжнародних судах.

Г. Забезпечення доступу осіб, які мають право на таку допомогу, до правничих послуг і захисту своїх прав.

7. Що означає вичерпання національних засобів юридичного захисту в контексті звернення до ЄСПЛ?

А. Використання доступних і ефективних внутрішніх засобів захисту відповідно до критеріїв, сформованих практикою ЄСПЛ.

Б. Обов'язкове звернення до всіх державних установ незалежно від їхньої

компетенції.

В. Обов'язкове подання скарг до всіх міжнародних організацій.

Г. Отримання письмової згоди парламенту на подання заяви.

8. Яке значення має Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини»?

А. Він надає ЄСПЛ повноваження переглядати всі рішення українських судів без винятку.

Б. Він регулює виключно порядок проведення парламентських виборів.

В. Він визначає правові засади виконання рішень ЄСПЛ та застосування Конвенції і практики Суду в Україні.

Г. Він замінює Конституцію України положеннями Європейської конвенції.

9. Який механізм може бути використаний для захисту права особи на доступ до публічної інформації у разі неправомірної відмови розпорядника?

А. Виключно звернення до Міжнародного суду ООН.

Б. Оскарження рішення, дії чи бездіяльності розпорядника в передбаченому законом порядку, зокрема до суду, а також звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в межах його компетенції.

В. Лише подання заяви до Європейської комісії.

Г. Виключно звернення до органів місцевого самоврядування незалежно від того, хто є розпорядником.

10. Який критерій є ключовим для оцінювання ефективності національного засобу юридичного захисту?

А. Кількість державних установ, через які має пройти заявник.

Б. Наявність у держави необмеженої свободи відмовляти в розгляді скарг.

В. Обов'язкова безоплатність усіх можливих процедур.

Г. Реальна доступність засобу захисту та його здатність запобігти порушенню, припинити його або забезпечити належне відшкодування залежно від характеру справи.

Тема 8. Альтернативні механізми захисту прав людини

1. Що найточніше характеризує альтернативні механізми захисту прав людини в межах цієї теми?

А. Виключно звернення до міжнародних кримінальних судів.

Б. Засоби захисту, які повністю скасовують право особи звернутися до суду.

В. Позасудові та інші додаткові способи реагування на порушення прав людини, які можуть доповнювати судовий захист.

Г. Лише застосування санкцій до держав.

2. Яка основна мета медіації як способу врегулювання конфлікту?

А. Сприяти добровільному досягненню сторонами взаємоприйняттого рішення за участю нейтрального посередника.

Б. Надати медіатору право ухвалювати обов'язкові судові рішення.

В. Замінити всі передбачені законом процедури оскарження.

Г. Автоматично встановити юридичну відповідальність однієї зі сторін.

3. Яка роль національних інституцій з прав людини, зокрема омбудсмана?

А. Здійснювати правосуддя замість судів у всіх категоріях справ.

Б. Скасовувати закони, ухвалені парламентом.

В. Видавати обов'язкові для виконання рішення ЄСПЛ.

Г. Розглядати звернення в межах визначених повноважень, здійснювати моніторинг, сприяти відновленню прав і надавати рекомендації компетентним органам.

4. Яке значення мають громадські правозахисні організації?

А. Вони можуть самостійно скасовувати судові рішення.

Б. Вони можуть інформувати про права людини, надавати допомогу в межах своєї компетенції, документувати порушення та представляти інтереси постраждалих за наявності належних правових підстав.

В. Вони мають повноваження притягати посадових осіб до кримінальної відповідальності.

Г. Вони замінюють усі державні органи захисту прав людини.

5. Який принцип є обов'язковим для належного проведення медіації?

А. Обов'язкове досягнення угоди незалежно від волі сторін.

Б. Право медіатора одноосібно визначати винну сторону.

В. Добровільність участі сторін і дотримання принципів медіації, передбачених законодавством.

Г. Заборона сторонам звертатися за юридичною консультацією.

6. Яке твердження щодо альтернативних механізмів захисту прав людини є правильним?

А. Їх застосування завжди виключає можливість судового розгляду.

Б. Вони можуть застосовуватися лише у спрах між державами.

В. Вони не можуть сприяти відновленню порушених прав.

Г. Їх доцільність залежить від характеру порушення, доступності відповідної процедури та її здатності забезпечити ефективний захист.

7. Яку роль можуть відігравати професійні асоціації та незалежні експертні організації у сфері захисту прав людини?

А. Проводити експертні дослідження, готувати альтернативні звіти, надавати рекомендації та сприяти вдосконаленню законодавства й практики.

Б. Здійснювати конституційний контроль замість Конституційного Суду України.

В. Ухвалювати обов'язкові рішення від імені Генеральної Асамблеї ООН.

Г. Автоматично визнавати недійсними міжнародні договори.

8. Що означає подання альтернативної (тіньової) доповіді до міжнародного договірному органу ООН?

А. Подання державою повторного офіційного звіту замість первинного.

Б. Надання неурядовою організацією або іншими незалежними суб'єктами інформації, яка доповнює чи критично оцінює державний звіт про виконання міжнародних зобов'язань.

В. Подання апеляції на рішення національного суду до Міжнародного суду ООН.

Г. Звернення до ЄСПЛ без дотримання критеріїв прийнятності.

9. Який підхід найкраще відповідає принципу ефективного захисту прав людини у випадку, коли порушення можна усунути шляхом діалогу, але існує ризик подальшого порушення права?

А. Відмовитися від будь-яких правових засобів захисту.

Б. Обмежитися усною домовленістю без оцінювання ризиків та правових наслідків.

В. Обрати належний механізм з урахуванням обставин, за потреби поєднуючи переговори або медіацію з юридичною консультацією та доступними формальними засобами захисту.

Г. Автоматично передати справу до міжнародного суду без аналізу його юрисдикції.

10. Який критерій є визначальним під час вибору альтернативного механізму захисту прав людини?

А. Виключно найменша кількість документів, які необхідно подати.

Б. Можливість повністю уникнути застосування права.

В. Обов'язкова участь міжнародної організації в кожній справі.

Г. Відповідність механізму характеру порушення, його доступність, неупередженість процедури та можливість досягти реального відновлення або захисту права.

Поточне та підсумкове оцінювання.

J. CURRENT AND FINAL ASSESSMENT / ПОТОЧНЕ ТА ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ				
Розподіл балів за видами навчальної діяльності та контрольними заходами для здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти				
Складові поточного контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти	Форма підсумкового контролю			
	іспит			
	за формами здобуття освіти			
	<i>денна</i>	<i>заочна</i>		
поточний контроль				
Знання, уміння та навички, продемонстровані на аудиторних заняттях	20	10		
Виконання модульних контрольних робіт	10	10		
Виконання завдань самостійної роботи	10	20		
Практико-орієнтована, професійна та профорієнтаційна діяльність за освітнім компонентом	До 5 балів	До 5 балів		
Наукова діяльність за освітнім компонентом	До 5 балів	До 5 балів		
підсумковий контроль				
	50	50		
УСЬОГО	100	100		
Оцінювання курсової роботи проводиться за умови виконання наступних вимог:				
попереднє оцінювання курсової роботи викладачем - максимальна оцінка – 50 балів;				
представлення результатів курсової роботи (проєкту) - максимальна оцінка - 10 балів;				
захист курсової роботи - максимальна оцінка - 40 балів.				

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється згідно Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти <https://surl.li/aiknon>

Порядок повторного проходження контрольних заходів та повторного вивчення освітнього компоненту регулюється Порядок ліквідації академічної заборгованості, повторного проходження контрольних заходів та повторного вивчення освітніх компонентів у ДУЕТ <https://surl.lt/lmbaxo>

Академічна доброчесність та політика використання ШІ

Під час вивчення освітнього компонента здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися принципів і правил академічної доброчесності відповідно до законодавства України та внутрішніх нормативних документів Державного університету економіки і технологій.

Дотримання академічної доброчесності передбачає самостійне виконання навчальних і контрольних завдань, належне посилання на використані джерела інформації, повагу до авторства та результатів інтелектуальної діяльності інших осіб, недопущення списування, обману, фабрикації, фальсифікації, використання недозволеної допомоги та інших порушень академічної доброчесності.

У разі виявлення порушень академічної доброчесності заходи реагування застосовуються відповідно до законодавства України та внутрішніх нормативних

документів Університету.

Ознайомитися із системою забезпечення академічної доброчесності в Державному університеті економіки і технологій можна за посиланням: <https://www.duet.edu.ua/ua/area/science/acad.>

Рівень застосування ШІ може передбачати повну заборону, обмежене використання для допоміжних операцій (пошук ідей, редагування, переклад тощо), використання з обов'язковим декларуванням або вільне використання як інструменту виконання завдання. У всіх випадках здобувач освіти несе відповідальність за достовірність, самостійність і зміст представленого результату та повинен зазначати факт використання ШІ у випадках, передбачених вимогами до завдання.

Ознайомитись з Політикою використання штучного інтелекту в Державному університеті економіки і технологій можна за посиланням: https://www.duet.edu.ua/uploads/normbase/pol_ai.pdf

Рівень допустимого використання в навчальних завданнях ШІ з освітнього компонента

Рівень 1 - ШІ дозволено лише на етапі підготовки. Можливе використання для пошуку ідей, планування роботи, аналізу підходів, але не для створення змісту готової роботи. Рівень 2 -ШІ дозволено для вдосконалення мови та форми. Допускається використання для редагування тексту, покращення структури, стилю та мовного оформлення.

Освітній процес в Університеті відбувається за такими формами:

- 1) навчальні заняття;
- 2) самостійна робота;
- 3) практична підготовка;
- 4) контрольні заходи.

Основними видами навчальних занять в Університеті є:

- 1) лекція;
- 2) лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне, факультативне заняття;
- 3) контактне заняття;
- 4) консультація.

Лекція – це основна форма проведення навчального заняття, що є логічно довершеним, науково обґрунтованим і систематизованим викладом певного наукового чи науково-методичного питання, ілюстрованим за необхідності засобами наочності та демонстрацією результатів досліджень.

Лекція покликана формувати у здобувачів вищої освіти основи знань з певної наукової галузі, а також визначати напрям, основний зміст і характер усіх інших видів навчальних занять і самостійної роботи здобувачів вищої освіти з відповідного освітнього компонента.

Лекція повинна охоплювати все нове, що є в законодавчих та інших нормативно-правових актах, у фаховій і навчальній літературі, висвітлювати динаміку змін та актуальні проблемні питання. У процесі викладення лекційного матеріалу можуть використовуватися результати науково-дослідної роботи лектора і викладачів кафедри, лекція повинна мати проблемний характер.

Практичне заняття – це організаційна форма навчального заняття, на якому викладач організовує детальний розгляд здобувачами вищої освіти окремих теоретичних положень освітнього компонента і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом виконання практичних завдань.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти – це форма організації освітнього процесу, за якої заплановані завдання виконуються здобувачами вищої освіти під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Метою самостійної роботи є засвоєння в повному обсязі освітньої програми і послідовне формування у здобувачів вищої освіти самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця.

У ході самостійної роботи здобувачів вищої освіти має перетворитися на активного учасника освітнього процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі.

Самостійна робота – основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи здобувача вищої

освіти, визначається навчальним планом і становить, як правило, не менше як 1/3 і не більше як 2/3 загального обсягу навчального часу, відведеного для вивчення конкретного освітнього компонента.

Науково-дослідницька робота – це форма організації наукової та дослідницької роботи здобувачів вищої освіти, за якої вони залучаються до активної самостійної (або під керівництвом викладача) науково-дослідницької діяльності для формування наукового світогляду, розвитку науково-дослідних умінь, навичок творчого вирішення практичних завдань; це форма сприяння молодим дослідникам в опануванні методології та методів наукового пошуку.

Науково-дослідницька робота здобувачів вищої освіти в Університеті відбувається за трьома основними напрямками: науково-дослідницька робота в освітньому процесі; науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти у позанавчальний час; науково-організаційні заходи – конференції, конкурси, олімпіади та ін.

Науково-дослідницька робота здобувачів вищої освіти у освітньому процесі є обов'язковою і визначається навчальними планами і робочими навчальними планами (спеціальні лекційні курси з основ наукових досліджень, різні види навчальних занять з елементами наукових досліджень тощо).

Виконання науково-дослідницької роботи у процесі вивчення освітніх компонентів відбувається за умов оптимального співвідношення репродуктивних і творчих завдань, індивідуальних і колективних форм організації процесу навчання, максимального насичення занять ситуаціями спільної творчої діяльності.

Науково-дослідницька робота здобувачів вищої освіти у позанавчальний час є ефективним засобом об'єктивного вияву обдарованої студентської молоді, реалізації її творчих здібностей, стимулювання потреби у творчому оволодінні знаннями, активізації навчально-пізнавальної діяльності.

Індивідуальне завдання – одна з форм самостійної роботи здобувачів вищої освіти, яка передбачає створення умов для якнайповнішої реалізації творчих можливостей здобувачів вищої освіти і має на меті поглиблення, узагальнення і закріплення знань, які здобувачі вищої освіти одержують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

До індивідуальних завдань належать такі: підготовка рефератів, есе, виконання розрахункових, графічних робіт, оформлення звітів, аналіз практичних ситуацій, підготовка реферативних матеріалів із фахових публікацій, власні дослідження до конференцій, участь в олімпіадах тощо.

Складовою індивідуальних завдань є підготовка курсових і кваліфікаційних робіт, яка здійснюється відповідно до робочого навчального плану і вимог до їх змісту.

Види індивідуальних завдань, терміни їх видачі, виконання і захисту встановлюються кафедрою у силабусі.

Індивідуальні завдання виконуються здобувачами вищої освіти самостійно з одержанням необхідних консультацій з боку науково-педагогічного працівника. Допускаються випадки виконання робіт з комплексної тематики кількома здобувачами вищої освіти.

Результати роботи в семестрі оцінюються за 100 бальною системою з подальшим переведенням у 4-бальну та систему ECTS за наступною шкалою:

Розподіл балів, які отримують студенти денної форми навчання:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

T1, T2 ... T16 – теми змістових модулів.

В т.ч.: 1,25 балів - знання, уміння та навички, продемонстровані на аудиторних заняттях систематичність та активність роботи на семінарських заняттях ; 0,625 бали- виконання завдань для самостійної роботи відповідної теми;

10 балів (2*5) модульні контрольні роботи

5 балів науково-дослідницька робота

5 балів професійні комунікації за

компонентом

Усього 50 балів за поточний контроль.

Розподіл балів, які отримують студенти заочної форми навчання

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----

T1, В т.ч.: 0,25 балів - знання, уміння та навички, продемонстровані на аудиторних заняттях систематичність та активність роботи на семінарських заняттях ; 1,25 бали- виконання завдань для самостійної роботи відповідної теми;

10 балів (2*5) модульні контрольні роботи

5 балів науково-дослідницька робота

5 балів професійні комунікації за компонентом

Максимальна кількість балів за поточним контролем складає 50 балів.

Критерії оцінювання відповіді на семінарських заняттях

Оцінка «відмінно»

Відповідь здобувача базується на самостійному творчому мисленні. Знання питання, належне висвітлення питання, вміння скласти тезисний план відповіді і вміло користуватись понятійним апаратом. Відповідь грамотно та логічно побудована. Здобувач без зволікань дає відповідь на основні та додаткові питання. Програмний матеріал засвоєно повністю. Грунтовні знання першоджерел, нормативно - правових актів, вміння робити узагальнення та висновки, використовуючи додаткову літературу.

Оцінка «добре»

Відповідь здобувача базується на самостійному аналізі даного питання. Належні знання структури тексту, висвітлення матеріалу - грамотно по суті. Добре засвоєння програмного матеріалу, володіння навичками і засобами виконання практичних завдань. Можливі несуттєві неточності в поясненні деяких не основних питань. Знання першоджерел, нормативно-правових актів та іншої літератури.

Оцінка «задовільно»

Відповідь здобувача ґрунтується на рівні репродуктивного мислення. Слабкі знання структури курсу, допускає помилкові тлумачення термінів, формулювань. Спостерігається порушення послідовності у висвітленні питання. Засвоєно лише основну частину програмного матеріалу. Не достатньо володію знаннями понятійного апарату, нормативно-правового матеріалу, навичками узагальнення та висновків.

Оцінювання семестрової роботи студента здійснюється в межах 100 балів.

Результати роботи в семестрі оцінюються за 100 бальною системою з подальшим переведенням у 4-бальну та систему ECTS за наступною шкалою:

Оцінка за шкалою, що використовується ДУЕТ	Оцінка занаціональною шкалою	Оцінка у формі заліку (для вибіркових дисциплін)	Оцінка за шкалою ECTS
90-100	Відмінно	зараховано	A
80-89	Добре	зараховано	B
70-79			C
66-69	Задовільно	зараховано	D
60-65			E
21-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано - з можливістю повторного складання заліку	FX
0-20	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано - з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

Список джерел:

1. Основна література

1. Сироїд Т. Л. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини : посібник для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання / за заг. ред. Т. Л. Сироїд. Харків : Бровін О. В., 2018. 290 с.
2. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник. Київ : ФОП Голембовська О. О., 2018. 168 с.
3. Права людини в національному та європейському контекстах : підручник / Н. І. Петрецька, Ю. М. Бисага, Д. М. Белов та ін. ; за заг. ред. Н. І. Петрецької, Ю. М. Бисаги. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2018. 482 с.
4. Сироїд Т. Л., Фоміна Л. О. Міжнародне право. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник. Харків : Право, 2023. 474 с.
5. Наливайко Л. Р., Степаненко К. В., Щербина Є. М. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник. Дніпро : ДДУВС, 2020. 260 с.
6. Права людини у міжнародному праві : підручник / за заг. ред. А. В. Войціховського ; О. С. Бакумов, Л. Д. Варунц, А. В. Войціховський, Т. І. Гудзь та ін. Харків : Планета-Принт, 2021. 404 с.
7. Гриб А. М. Міжнародно-правові механізми захисту прав людини: загальні засади. Міжнародне право та євроінтеграційні перспективи України: сучасні виклики : колективна монографія / за ред. М. Р. Аракеляна, Х. Н. Бехруза, Ю. Ю. Акіменка. Одеса : Фенікс, 2023. С. 217–247. URL: <https://hdl.handle.net/11300/26023>.

2. Додаткова література

1. Наливайко Л. Р., Степаненко К. В. Міжнародно-правові стандарти прав людини : навчальний посібник. Дніпро : ДДУВС, 2019.
 2. Разметаєва Ю. С. Доктрина та практика захисту прав людини : навчальний посібник. Київ : ФОП Голембовська О. О., 2018. 364 с.
 3. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : навчально-практичний посібник. Київ : Алерта, 2016.
- Примітка: у вихідному переліку зазначено різну кількість сторінок цього видання — 488 та 413. Перед затвердженням методичних рекомендацій необхідно звірити обсяг за примірником або бібліотечним каталогом.
4. Задорожній О. В., Поєдинок О. Р. Від теорії міжнародного права до практики захисту прав людини : монографія. Київ : Фенікс, 2018. 718 с.
 5. МакБрайд Дж. Принципи, що визначають тлумачення та застосування Європейської конвенції з прав людини / Центр суддівських студій : Міжнародний фонд. URL: <http://www.judges.org.ua/seminar21-1.htm>.
 6. Віткаускас Д. Захист права на справедливий суд відповідно до Європейської конвенції з прав людини : посібник для юристів. 2018. 188 с.
 7. Практичний посібник щодо прийнятності заяв / Рада Європи, Європейський суд з прав людини. Страсбург, 2014. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Admissibility_guide_UKR.pdf.

8. Нотатки щодо заповнення формуляра заяви до Європейського суду з прав людини / Рада Європи. 2018. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Application_Notes_UKR.pdf.
9. Формуляр заяви до Європейського суду з прав людини. URL: <https://www.echr.coe.int/en/apply-to-the-court>.
10. Посібники з практики Європейського суду з прав людини за окремими статтями Конвенції / Європейський суд з прав людини. URL: <https://www.echr.coe.int/>.
11. Міжнародне гуманітарне право: бібліографія та навчальні матеріали / Міжнародний комітет Червоного Хреста. URL: <https://www.icrc.org/en/document/international-humanitarian-law-bibliography>.

3. Нормативно-правові акти України

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР.
2. Про міжнародні договори України : Закон України від 29 червня 2004 р. № 1906-IV.
3. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3477-15>.
4. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Закон України від 23 грудня 1997 р. № 776/97-ВР.
5. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13 липня 2017 р. № 2136-VIII.
6. Про безоплатну правничу допомогу : Закон України від 2 червня 2011 р. № 3460-VI.
7. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI.
8. Про медіацію : Закон України від 16 листопада 2021 р. № 1875-IX.
9. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV.
10. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV.
11. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI.

4. Міжнародні документи з прав людини

1. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р.
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р.
3. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 грудня 1966 р.
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р.
5. Європейська соціальна хартія (переглянута) від 3 травня 1996 р.
6. Конвенція ООН проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 10 грудня 1984 р.

7. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р.
8. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18 грудня 1979 р.
9. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21 грудня 1965 р.
10. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13 грудня 2006 р.
11. Конвенція про статус біженців від 28 липня 1951 р.
12. Женевські конвенції про захист жертв війни від 12 серпня 1949 р. та Додаткові протоколи до них.
13. Американська конвенція з прав людини від 22 листопада 1969 р.
14. Африканська хартія прав людини і народів від 27 червня 1981 р.
15. Арабська хартія прав людини 2004 р.

5. Інформаційні ресурси

1. Законодавство України : офіційна база нормативно-правових актів Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>.
2. Верховна Рада України : офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>.
3. Європейський суд з прав людини. HUDOC : база даних рішень та інших документів Суду. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/>.
4. Європейський суд з прав людини. Інформація для заявників : правила звернення до Суду, формуляри та практичні рекомендації. URL: <https://www.echr.coe.int/en/apply-to-the-court>.
5. Рада Європи : офіційний вебсайт, документи та матеріали щодо захисту прав людини. URL: <https://www.coe.int/>.
6. Європейська соціальна хартія : інформація про європейські стандарти соціальних прав та діяльність Європейського комітету з соціальних прав. URL: <https://www.coe.int/en/web/european-social-charter>.
7. Управління Верховного комісара ООН з прав людини (OHCHR) : міжнародні стандарти, доповіді, матеріали спеціальних процедур та механізмів ООН. URL: <https://www.ohchr.org/>.
8. База даних договірних органів ООН з прав людини : документи комітетів ООН, висновки, зауваження загального порядку та матеріали щодо виконання міжнародних договорів. URL: <https://tbinternet.ohchr.org/>.
9. База практики договірних органів ООН : рішення та висновки за індивідуальними повідомленнями. URL: <https://juris.ohchr.org/>.
10. Міжнародні пакти про права людини : офіційні матеріали щодо Міжнародного пакту про громадянські і політичні права та Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права. URL: <https://2covenants.ohchr.org/>.
11. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини : інформація про національний механізм захисту прав людини, звернення громадян та моніторингову діяльність. URL: <https://ombudsman.gov.ua/>.
12. Конституційний Суд України : рішення, висновки та інформація про

конституційну скаргу. URL: <https://ccu.gov.ua/>.

13. Верховний Суд : судові рішення, огляди практики та правові позиції. URL: <https://supreme.court.gov.ua/>.

14. Безоплатна правнича допомога : правові консультації, інформація про отримання правничої допомоги та способи захисту прав. URL: <https://legalaids.gov.ua/>.

15. Міжнародний комітет Червоного Хреста : матеріали з міжнародного гуманітарного права та захисту жертв збройних конфліктів. URL: <https://www.icrc.org/>.

16. Міжнародний кримінальний суд : інформація про юрисдикцію Суду, міжнародні злочини та міжнародну кримінальну відповідальність. URL: <https://www.icc-cpi.int/>.

17. Агентство Європейського Союзу з основоположних прав (FRA) : дослідження та аналітичні матеріали щодо дотримання основоположних прав. URL: <https://fra.europa.eu/>.

18. Європейська комісія за демократію через право (Венеційська комісія) : висновки та аналітичні матеріали щодо конституційного права, верховенства права й гарантій прав людини. URL: <https://www.venice.coe.int/>.

19. Європейська програма освіти з прав людини для представників юридичних професій (HELP) : навчальні курси, матеріали та ресурси Ради Європи з прав людини. URL: <https://www.coe.int/en/web/help>.

20. Європейська комісія з питань ефективності правосуддя (CEPEJ) : аналітичні матеріали та рекомендації щодо ефективності судових систем і доступу до правосуддя. URL: <https://www.coe.int/en/web/cepej>